

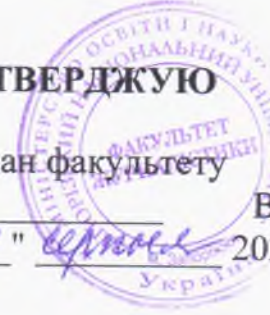

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

В.В. Костюк
"18" 2020 року

1630 ППВС - «КОНФЛІКТНО-ЧУТЛИВА ЖУРНАЛІСТИКА»

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів

спеціальності 061 – Журналістика

освітньо-професійна програма Журналістика

Укладач – к.н.соц.ком., доцент Любченко Ю.В.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри журналістики

Протокол № 1 від “27” серпня 2020 р.

Завідувач кафедри журналістики

Ю.В. Любченко
(підпис)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету журналістики

Протокол № 1 від “28” серпня 2020 р.

Голова науково-методичної ради
факультету журналістики

Н.В. Романюк
(підпис)

2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 06 – Журналістика	За вибором студента	
Розділів – 2	Спеціальність 061 – журналістика	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		2	2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 8	Освітньо-професійна програма Журналістика	Лекції	
		-	-
	Рівень вищої освіти: магістерський	Практичні	
		34 год.	12 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
86 год.	108 год.		
Вид контролю			
залік	залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс «Конфліктно-чутлива журналістика» розрахований на студентів освітнього рівня «магістр» освітньої програми «Журналістика». Курс передбачає вивчення правил роботи журналістів із чутливими групами, в умовах збройних конфліктів, дає розуміння про професійні стандарти та етичні аспекти в роботі з чутливими групами.

Мета курсу - дати студентам теоретичні знання й практичні навички щодо роботи з чутливими групами (людьми, що пережили травму, ВПО, учасниками конфліктів та ін.), виявленні мови ворожнечі, дотримання професійних стандартів та етичних норм при висвітленні конфліктно-чутливих тем. Студенти вчитимуться критично аналізувати журналістські тексти на конфліктно-чутливі теми; коректно використовувати термінологію, що стосується конфліктно-чутливих тем; створювати журналістські матеріали на конфліктно-чутливі теми тощо.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Конфліктно-чутлива журналістика» є:

- навчити критично аналізувати журналістські матеріали на конфліктно-чутливі теми.
- висвітлюючи чутливі теми, вміти користуватися коректною термінологією.
- виробити навички роботи з чутливими групами, дотримуючись професійних стандартів і етичних норм.
- вміти писати журналістські матеріали на конфліктно-чутливу тематику.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність понять «дискримінація», «стереотип», «права людини», «чутлива група», «мова ворожнечі»;

- законодавство у сфері національної безпеки й оборони України і правовий статус чутливих груп;
- журналістські стандарти та етику під час війни;
- психологічні аспекти роботи з чутливими групами.

вміти:

- користуватися коректною термінологією відносно чутливих груп;
- писати матеріали на чутливі теми;
- дотримуватись професійних стандартів і етичних норм у матеріалах на чутливі теми;
- уникати мови ворожнечі у журналістських текстах. .

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

- формувати інформаційний контент;
- створювати інформаційний продукт;
- вільно оперувати спеціальною термінологією для вирішення професійних завдань;
- дотримуватись професійних стандартів і етичних норм.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Конфліктно-чутлива журналістика» має міждисциплінарні зв'язки з такими курсами: «Журналістська етика», зокрема розділами, присвяченими законодавству України; курсом «Суспільствознавча журналістика» щодо дотримання прав людей.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Висвітлення збройних конфліктів

Тема 1. Збройний конфлікт в Україні та його правове регулювання

5 років збройного конфлікту в Україні: контекст. Збройний конфлікт у розрізі міжнародного та українського законодавства. Антитерористична операція (АТО), Операція Об'єднаних Сил (ООС) та правовий режим їх проведення. Правові основи боротьби з тероризмом. Законодавство у сфері національної безпеки і оборони України. Виконання норм міжнародного гуманітарного права під час збройних конфліктів. Внутрішньо переміщені особи, зниклі безвісті, інші конфліктно-чутливі групи та їх правовий статус.

Тема 2. Журналістські стандарти та етика в умовах війни

Мова ворожнечі і стереотипізація у ЗМІ: як уникати і протидіяти. Чи варто давати слово представникам незаконних збройних формувань? Про обмеження стандарту балансу. Як залишатися неупередженим. Про стандарти відокремлення фактів від коментарарів. Яку інформацію не варто оприлюднювати? Про обмеження стандарту повноти. Як перевіряти джерела інформації? Про дотримання стандарту достовірності. Як не перекручувати зміст та не виривати з контексту слова. Про дотримання стандарту точності.

Тема 3. Робота журналіста з групами, постраждалими внаслідок конфлікту

Внутрішньо переміщені особи (ВПО). Гуманітарні комунікації. Роль ЗМІ у поширенні життєво важливої гуманітарної інформації. Міжнародне гуманітарне право. Травмовані групи: учасники бойових дій, родичі загиблих, волонтери та ін.

Тема 4. Психологія висвітлення конфліктно-чутливих тем

Психологія інтерв'ю. Як спілкуватися з людьми з травматичним досвідом. Як захистити аудиторію від травматизму. Смерть і насильство в журналістських матеріалах. Синдром вигорання. Як зберегти себе, висвітлюючи збройний конфлікт

Розділ 2. Права людини у ЗМІ

Тема 5. Права людини – суспільний феномен сьогодення

Сучасна концепція прав людини; європейські стандарти. Правозахисна або адвокаційна журналістика. Права людини та журналістська етика. Антидискримінаційна практика в масмедійній діяльності.

Тема 6. Проблеми дискримінованих груп у журналістських матеріалах

Висвітлення питань інвалідності. Теми внутрішньо переміщених осіб, мігрантів і біженців. Проблеми етнопонаціональної та мовної дискримінації. Висвітлення питань сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності. Права дитини та літніх людей у засобах масової інформації. Проблеми інших вразливих груп (ВІЛ-позитивні, наркозалежні, секс-працівники, ув'язнені) у медіа-просторі.

Тема 7. Механізми захисту прав людини

Європейський досвід та українська реальність. Правозахисники, правозахисні організації: рекомендації журналістам щодо співпраці. Інститут омбудсмена, інші державні установи: пропозиції для ЗМІ. Права людини та професійні права журналістів.

Тема 8. Виробництво журналістського контенту на конфліктно-чутливі тем

Збір інформації та пошук героя матеріалу. Специфіка оповіді в радіожурналістиці та Інтернет-ЗМІ. Прийоми розповідання історій. Підготовка сценарію для радіопередачі. Візуалізація та редагування журналістської інформації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	11
Розділ 1. Висвітлення збройних конфліктів								
Тема 1. Збройний конфлікт в Україні та його правове регулювання	15		4	11	20		2	13
Тема 2. Журналістські стандарти та етика в умовах війни	15		4	11	22		2	13
Тема 3. Робота журналіста з групами, постраждалими внаслідок конфлікту	15		4	11	22		2	13
Тема 4. Психологія висвітлення конфліктно-чутливих тем	16		5	11				13
Разом за розділом 1	61		17	44	64		6	52
Розділ 2. Права людини у ЗМІ								
Тема 5. Права людини – суспільний феномен сьогодення	14		4	10	18			14
Тема 6. Проблеми дискримінованих груп у журналістських матеріалах	14		4	10	20		2	14
Тема 7. Механізми захисту прав людини	14		4	10	18		2	14
Тема 8. Виробництво журналістського контенту на конфліктно-чутливі тем	17		5	12			2	14

Разом за розділом 2	59		17	42	56		6	56
Усього годин	120		34	86	120		12	108

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Збройний конфлікт в Україні та його правове регулювання	4	2
2	Журналістські стандарти та етика в умовах війни	4	2
3	Робота журналіста з групами, постраждалими внаслідок конфлікту	4	2
4	Психологія висвітлення конфліктно-чутливих тем	5	
5	Права людини – суспільний феномен сьогодення	4	
6	Проблеми дискримінованих груп у журналістських матеріалах	4	2
7	Механізми захисту прав людини	4	2
8	Виробництво журналістського контенту на конфліктно-чутливі тем	5	2
Разом		34	12

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Збройний конфлікт в Україні та його правове регулювання	11	13
2	Журналістські стандарти та етика в умовах війни	11	13
3	Робота журналіста з групами, постраждалими внаслідок конфлікту	11	13
4	Психологія висвітлення конфліктно-чутливих тем	11	13
5	Права людини – суспільний феномен сьогодення	10	14
6	Проблеми дискримінованих груп у журналістських матеріалах	10	14
7	Механізми захисту прав людини	10	14
8	Виробництво журналістського контенту на конфліктно-чутливі тем	12	14
Разом		86	108

Індивідуальне практичне завдання: презентація опублікованого в місцевих ЗМІ матеріалу на конфліктно-чутливу тему. Це журналістський матеріал на конфліктно-чутливу тему будь-якого жанру і форми (радіопередача, мультимедійна історія, телевізійний сюжет, газетна публікація тощо).

7. Види контролю і система накопичення балів

	Вид контрольного заходу/кількість контрольних заходів/кількість балів	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Виконання завдання самостійної роботи. Презентація завдання. Терміни виконання – у межах підготовки до практичних занять	8	3	24
2	Виконання практичних завдань. Термін виконання – у межах підготовки до практичних занять	8	3	24

3	Експрес-опитування на знання теоретичного матеріалу (проводиться в письмовому вигляді)	2	1	2
4	Контрольне тестування за матеріалом <i>Модуля 1</i> у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ. Кількість спроб не враховується (проводиться після вивчення <i>Теми 5</i>)	1	0-5	5
5	Контрольне тестування за матеріалом <i>Модуля 2</i> у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ. Кількість спроб не враховується (проводиться після вивчення <i>Теми 10</i>)	1	0-5	5
Підсумковий контроль - залік	Індивідуальне практичне завдання	1	30	30
	Залік (підсумкове тестування, що проводиться по завершенню вивчення курсу)		10	10
Разом		21		100

Критерії оцінювання.

1. Виконання завдання самостійної роботи. Презентація завдання. Цей вид контролю передбачає виконання завдань самостійної роботи, їх презентацію та обговорення на занятті. Максимальну кількість балів (**3 бали**) студент отримує за обізнаність у темі, демонстрацію практичних навичок, орієнтацію в останніх наукових дослідженнях з теми, наведення влучних прикладів. Виступ має бути змістовним, логічним і супроводжуватися електронною презентацією або наочними матеріалами.

1-2 бали виставляються за відповідь, що характеризується неповним розкриттям теми, при цьому допускається порушення логіки викладення матеріалу, теоретичні положення не унаочнюються практичними прикладами; презентація не демонструє зміст виступу або відсутня; у мовленні трапляються мовні огріхи.

Бали не виставляються за відповідь, що містить неправильне висвітлення питання, помилкову аргументацію, практичні приклади відсутні, презентація відсутня, мовлення рясніє помилками.

2. Виконання практичних завдань. Цей вид контролю передбачає перевірку практичних завдань і вправ. Максимальну кількість балів (**3 бали**) студент отримує за правильне виконання завдань і вправ, активну роботу під час заняття, участь в обговореннях і дискусіях.

1-2 бали студент отримує за неточне виконання завдань і вправ, мляву роботу під час заняття, пасивність в обговореннях і дискусіях.

Бали не виставляються за відсутність виконаних завдань і вправ та бездіяльність під час заняття.

3. Експрес-опитування на знання теоретичного матеріалу. Цей вид контролю проводиться в письмовій формі і являє собою питання з основних теоретичних понять.

1 бал виставляється за повну точну відповідь на питання без другорядних відомостей. Допускаються незначні огріхи у формулюваннях, які не змінюють суті понять. Відповідь має супроводжуватися доречними конкретними прикладами.

0,5 бала виставляється за неповну відповідь на питання. Наявні помилки, формулювання нечіткі і змінюють суть поняття. Відповідь не супроводжується прикладами.

Бали не виставляються за неправильну відповідь на теоретичні питання, значні огріхи у формулюваннях, що суттєво змінюють суть понять; відповідь не супроводжується конкретними прикладами.

4. Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу Модуля. Цей вид контролю передбачає тестування в письмовій або електронній формі. 0,5 бала відповідає 1 правильній відповіді на питання тесту.

5. Підсумковим контролем є залік, який складається з двох частин: практичної (демонстрація індивідуального завдання) та теоретичної частини.

Індивідуальне практичне завдання являє собою презентацію опублікованого в місцевих ЗМІ матеріалу на конфліктно-чутливу тему. Це журналістський матеріал на конфліктно-чутливу тему будь-якого жанру і форми (радіопередача, мультимедійна історія, телевізійний сюжет, газетна публікація тощо).

30 балів виставляється за матеріал, що порушує актуальну тему, є авторським і вирізняється оригінальним поглядом автора на суспільно-важливу тему. У тексті дотримані професійні стандарти й етичні норми, відсутня мова ворожнечі. Матеріал написаний у будь-якому жанрі або формі, окрім новинних, і розміщений у місцевих ЗМІ.

20 балів виставляється за матеріал, що порушує актуальну тему, є авторським, але не вирізняється оригінальним поглядом автора на суспільно-важливу тему. У тексті є зауваження щодо дотримання професійних стандартів й етичних норм, відсутня мова ворожнечі. Матеріал написаний у будь-якому жанрі або формі і розміщений у місцевих ЗМІ.

10 балів виставляється за матеріал, що не вирізняється актуальністю й оригінальністю теми, скопійований з інших джерел, є порушення в дотриманні професійних стандартів і етичних норм. Матеріал не опублікований у ЗМІ.

Бали не виставляються у разі повної відсутності індивідуального творчого завдання.

Теоретична частина заліку – це підсумкове тестування. 1 бал відповідає 1 правильній відповіді на питання тесту.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

8. Рекомендована література

Основна

1. АБВ. Збройний конфлікт в термінах (Путівник для України) / Дуцик Д., Вороніна В., Калупаха І., Мороз І., Паперняк О., Рюче Н., Черниш В. Київ : Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб, 2019. – 90 с.
2. Гнатівський М. М., Короткий Т.Р., Хендель Н.В. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів. 2-ге вид., доповн. Одеса : Фенікс, 2015. 92 с.

3. Дворний М., Дуцик Д. Національні меншини України та медіа: до порозуміння через толерантність: посібник для журналістів та журналісток. Київ : ТОВ «Сігматрейд». 74 с.
4. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. Київ : «Компанія ВАІТЕ», 2016. 118 с.
5. Права людини та мас-медіа в Україні: Збірник конспектів лекцій [Тексти] / За ред. Виртосу І., Шендеровського К. Київ : Інститут журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка. 2018. 260 с.
6. Права людини та мас-медіа в Україні. Частина 2: Збірник конспектів лекцій [Тексти]. За ред. Виртосу І., Шендеровського К. Київ : Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2020. 328 с.
7. Свобода слова в умовах збройного конфлікту. Огляд практики Європейського суду з прав людини / Бурмагін О.О., Опришко Л.В., Опришко Д.І. Київ : ГО «Платформа прав людини», 2019. 112 с.

Додаткова

1. Імбіровська-Сиваківська Л. Правове регулювання ЗМІ під час збройного конфлікту. *Вісник Львівського університету. Сер. Журналістика*. 2019. Вип.45. С. 21–27.
2. Конфліктно-чутлива журналістика : короткий словник-довідник термінів і понять / уклад. Н. В. Виговська, Ю. В. Любченко, К. Г. Сіріньок- Долгарьова. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 94 с.
3. Кость С. Воєнна журналістика й ідея «нейтральності» українського журналіста. *Теле-радіожурналістика*. 2019. Вип. 18. С. 162–170.
4. Кравчук А. Традиційна орієнтація. Міфи та факти щодо ЛГБТ. Київ : Центр «Наш світ», 2015. 73 с.
5. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. Київ. 2014. 65 с.
6. Мірошніченко П.В. Пшепіровська С.Г. Воєнний конфлікт у телевізійному сюжеті: відповідність виробничим стандартам журналістики. *Молодий вчений*. 2015. №12 (27). Ч.3. С. 45–48.
7. Ставлення до людей гомосексуальної орієнтації: лютий 2016 р. (аналітичний звіт) [Електронний ресурс] // gay.org.ua/. – Режим доступу : <http://gay.org.ua/blog/2016/02/01/stavlennia-do-liudei-gomoseksualnoi-orientatsiiliutyi-2016-r-analitychnyi-zvit/>

9. Інформаційні ресурси:

1. Детектор Медіа: сайт. URL: <https://detector.media/>
2. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/>
3. Український інститут з прав людини. URL: <https://www.facebook.com/UkrainianInstituteForHumanRights/>
4. Уповноважений верховної Ради України з прав людини. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/>

Погоджено

з навчальним відділом

Олена Мичинська О.В.
« 31 » серпня 2020